

**PUBLICAȚIE SAPTĂMINALĂ EDITATĂ DE
GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL**

ANUL II • NR. 9 (59) • 8 MARTIE 1991

DIN

SUMAR:

■ **CONSTANTIN NOICA :**
Răspuns al unui prieten
indepartat (Scrisoare că-
tre EMIL CIORAN, 1957)
pagina 8-9

■ **ANDREI PLEȘU :** Din
Jurnalul de la Tescani
pagina 16

● „Da, va exista o unitate a opoziției!” (o con-
vorbire cu dl. RADU CĂMPEANU)
pagina 10-11

● **GABRIEL ANDREESCU :** O Carte a drepturi-
lor și libertăților fundamentale
pagina 3

● **Vedere liberă. Un dialog cu GRUPUL AUDIO-
VIZUAL al G.D.S.**
pagina 6-7

Războiul din Golf – se spune și ni se
arată – s-a încheiat. Deocamdată pro-
vizoriu și, în curând, probabil că definitiv.

Acest război s-a încheiat. A fost el însă
un război – de sine stătător, un capitol a-
parte al istoriei contemporane – sau doar
o bătălie dintr-un război care din când în când iese la iveală, scoțindu-și masca,
măștile, o parte din ele? În ceea ce mă privește, a pune astfel de întrebări, a pune
în felul acesta problema constituie deja un început de răspuns. În epoca pe care
o traversăm – și lucrul cred că se va accentua cu trecerea vremii, cu „ascuțirea”
conflictului tehnologic –, războaiele sînt în același timp iminente și imposibile.
Această contradicție planctară trăită clipă de clipă este, poate, una din „cheile”
enorme tensiunii în care îi e dat să trăiască omului contemporan. Dar cine e con-
știent de ea? Cine gîndește și simte în mod „clar și distinct” la nivel planetar?
În mod obișnuit, termenii acestei contradicții în echilibru se „camuflează” discret
în conținuturile diverse ale vieții „de zi cu zi”. În fiecare clipă a zilei solare, noaptea,
eclipse sînt posibile. Le purtăm în suflet și uneori, nerezistînd presiunii dinăuntru
la care ne supun, noi sîntem cei ce le provocăm.

Evenimente precum cele din Estul Europei sau din Golf ne pun față în față cu
noi înșine, la nivel macro. Vedem atunci în ce măsură sîntem propriii noștri prizo-
nieri, propriii noștri „soldați”.

Sfîrșitul, acum și așa, al acestui război de nici măcar o sută de zile ne frus-
trează. Pe noi, cei de departe, implicați mental, fără voia noastră, prin subconș-
tient. Aș putea părea cinic dacă spun că acest război nu a mers pînă la capăt,
că a mai rămas, totuși, cel puțin o mîscă ce nu a căzut. E bine? E rău? E bine,
desigur. Cel mai bine ar fi fost, în condițiile acestui sfîrșit, să nici nu fi izbucnit.
Dar, dacă tot a izbucnit, măcar să se fi sfîrșit cu adevărat. Dar există oare sfîrșit
atîta vreme cît mai sîntem în istorie? Avem dreptul să dorim astfel de „elucidări”,
prin catastrofă?

Războiul, deci, s-a întrerupt. El va continua, însă, la alte nivele, sub alte
forme. Căci ce ne poate convinge că esența istoriei nu este, totuși, războiul? Teh-
nologia e învinsă. Nebunia a fost – formal – pedepsită. Mari mase de oameni au
devenit prizonieri. Focul de arme a încetat, incendiile continuă. Care dintre cele
două țări, Irakul și Kuveitul, este mai afectată de d'strunții? Irakul a fost țară
belligerantă, țintă a bombardamentelor forțelor al'te ce-și dăborau zilnic pro-
priile, înzăpămintătoare, recorduri. Este posibil ca războiul să fi putut dura mult
mai puțin, poate chiar cîteva zile, cum se anunțase. Aliații au urmărit, probabil,
pe lângă înfrîngerea Irakului, distrugerea capacității agresive a acestuia. Și război-
ul a durat, s-a prelungit... Kuveitul, în schimb, a fost teatru al operațiilor. „teren
de joc”, țintă dublă: atât pentru bombardamentele aliate, cît și pentru răzbunarea
lui Hussein, care l-a minat și incendiat. Despre imensa pată de tîței devenit în
apele Golfului, care, cu mai bine de o săptămîină în urmă se îndrepta spre Oceanul
Indian, agențiile de presă nu mai transmit nimic.

PEISAJ DUPĂ BĂTĂLIE

Sovieticii au reușit să oprească răz-
boiul, să-l întrerupă. Au cîștigat bătălia
acestui război fără să lupte, tocmai ca
să nu ajungă să lupte. Există învingători,
există învinși? Conținutul rezoluției 686,
prin respectarea căreia încetarea focului
ar putea deveni din temporară permanentă este,
prin condițiile pe care le stipu-
lează, radicală. Ea, cel puțin, merge pînă la capăt, sau aproape. În felul acesta,
mai mult provoacă decît liniștește.

Așa neterminat cum e – defulare întreruptă, refulare violentă, căci e mult mai
greu să te oprești din acțiune, din act, acest lucru presupune un efort ieșit din
comun, care nu rămîne fără urmări –, cui va fi, totuși, de folos acest război?
Aproape tuturor. Despre sovietici nu mai are rost să spun ceva anume, ei dintot-
deauna au preferat istoria „mascată”, pentru ei dorea în vîileag, „ieșirea pe teren”
reprezentă în sine un succes. Dar distrugerile din Irak și Kuveit se cer reparate.
Pentru țările avansate, războiul devine o mină de aur, o afocare mai mult decît
promițătoare. Căci e nevoie de investiții. Cei care au înarmat Irakul, care apoi l-au
ingenunchiat îl pot, acum, repune pe picioare. În sens strict „civil”, să sperăm.
Favorizate ar putea fi și proaspăt trezite la viață țări din Est, ținînd cont și de
colaborările economice mai vechi. Iși vor rezolva, în felul acesta, o parte din sur-
plusurile de forță de muncă disponibilizată, rămasă fără întrebuințare „acasă”.
Vestul va prospera, Estul va avea ocazia să încerce a supraviețui, rezolvîndu-și prin
„export” o parte din problemele sociale și, desigur, financiare. O Casă Comună a
Europei se va ciădi probabil, experimental, pe malurile pirjolite ale Golfului.

După război, revoluție? Va cădea Saddam Hussein? Va fugi? Va fi judecat
de instanțe internaționale, căci „dosarul” e ca și „instrumentat”? Pînă una-alta,
nebulia (care, probabil, știe ea ce știe) continuă să ne zimbească, să ne arate cea
mai „umană” dintre măștile posibile. În fundal, desigur, printre ruine, trandafirul
albăstru...

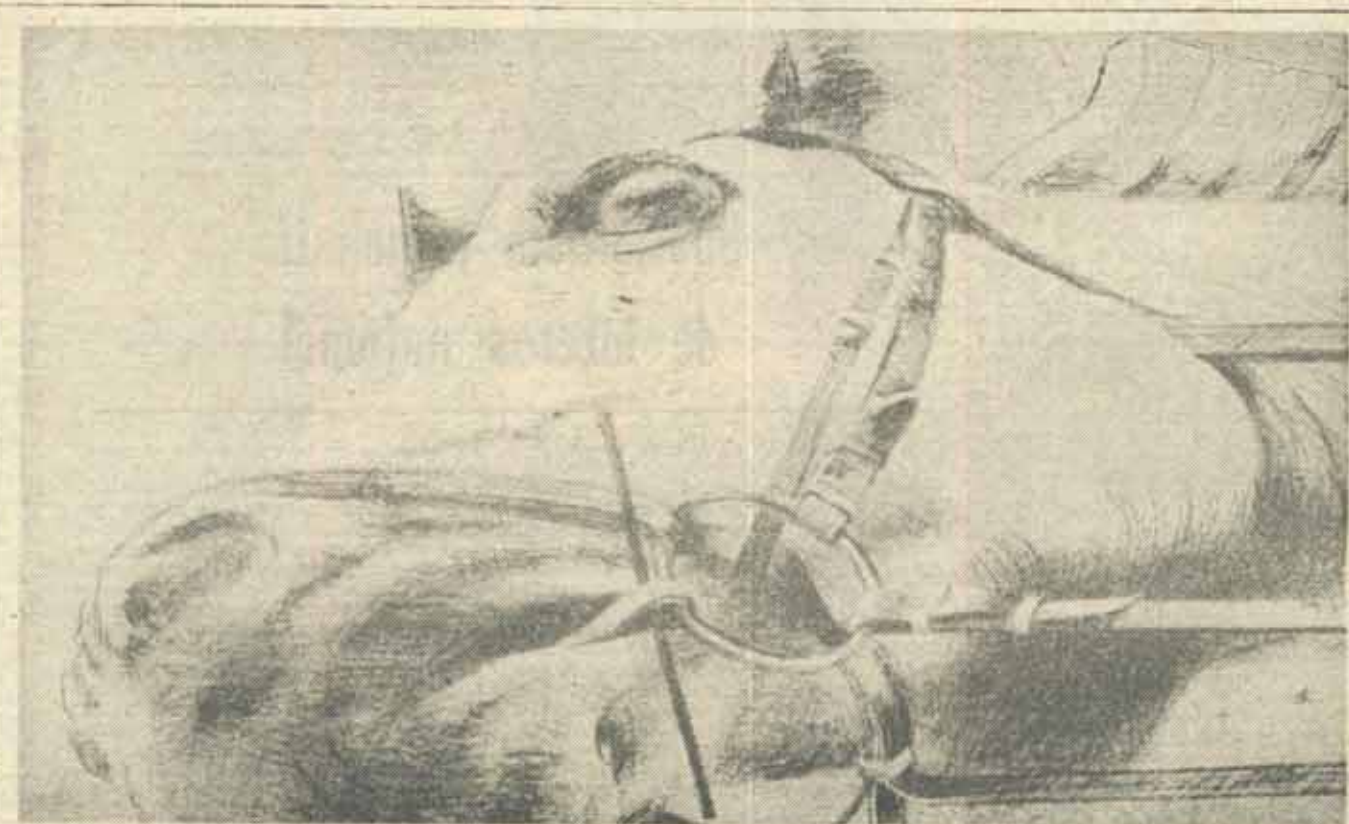
La urma urmei, trebuie să ne simțim frustrați sau ușurați? Am scăpat de povara
acestui război sau ne-am împovărat, în plus, cu el? Ce ni s-a dat să înțelegem și
ce-am înțeles?

A fost un război ciudat, de arbitraj, de pedepsire, în care arbitrul intervine,
întră în lupta deja începută, restabilește ordinea dinaintea „jocului”. Un „joc”
în care arbitrul este cel ce învinge, suspendînd convenții arbitrare și instaurînd
legea. Un război anti-război, o agresiune împotriva agresiunii. Un război mai mult
demonstrativ, pilduitor decît practic-eficient. Un război care nu a rezolvat nimic.
Care nu știa dacă a reușit să fie totuna cu adevăratul război pe care tensiunile
mondiale, concentrate exploziv în zonă, par a-l presupune. O ieșire la rampă a
marilor bătălii din culise, din subteran. Se poate vorbi, în aceste condiții, de
„victoria” sau de „înfrîngere”? Și, în definitiv, cîi de nebun este Saddam Hussein?
Și dacă el e nebunul, cine e regele, cine e regina?

BOGDAN GHIU

Se pare că politica
este arta po-
sibilului. Dar cea
mai nobilă formă
a politicii este
aceea în care
orice cruzime de-
vine imposibilă

EVGHENI EVTUȘENKO

Grafiacă de KLARA TAMAS

MIRCEA DINESCU

LOZURI ÎN PLIC

PRIMA FEMEIE A ȚĂRII, COPILUL COLONEL ȘI MÎNDRIA DE A FI CONTEMPORANI

Mulți jurnaliști d'oi noștri au simțit în podul palmei în luna ianuarie dulcele furnicătură ale reflexului condiționat, fiindcă deh, coracațica cu cinci unghii se obișnuise, precum ciinele lui Pavlov, să saliveze la începutul anului cerneală omagială. La întâi martie, deasupra tovarășei dr. acad. se prăvăleau vreo cincizeci de basculante cu mărtişoare, bașca o duzină de putini tipografice, revărsate omagial cu „mindria de a fi contemporani”, „mamă de renume mondial”, „savantă iubitoare” etc.

Nu mică-mi fu mirarea, cind deschizînd ziarul Azi vineri, 1 martie 1991, văzui că la rubrica „de mărtişor” e omagiată prima femeie a țării, prof. dr. ing... Petre Roman. Mai întâi sub fundița

unei floricele stilizată în alțițe și bibiluri e reproducă scrisoarea omagială a unui copil silitor și mistic din org. U.T.C. a F.S.N. : „Seara cînd îmi fac rugăciunea mă rog și pentru Dumneavoastră, ca să vă ajute Dumnezeu să reușiți...” „Vă țin pumnii strînși aproape tot timpul (cînd nu am de făcut lecții)... să știți că sintem mulți cei ce vă iubim (și sintem și băieți nu numai fete)”.

O.K. boy, cum ar zice americanul, însă în partea a doua a mărtişorului, mlădița feseniștă se transformă în arbore sereist : „Și vreau să vă mai rog ceva. Să nu-l credeți pe domnul (...), e un om fals, care vă vrea numai răul... Credeți că mai există în sufletul unui om mai multă răutate decît în sufletul domnului (...) ? Părinții mei se întreabă cum de nu-l blestemă Dumnezeu pentru afirmația : «Există riscul ca Occidentul să ofere ajutor economic României, ceea ce ar duce la consolidarea actualului guvern». Oare nu puteți face nimic ca să ne scăpați de acești oameni atît de răi ?”.

Ce să-i răspunzi copilașului angoasat ? ! Păi stați liniștit tov. colonel că, unul cite unul, alde Petru Creția și ceilalți destabilizatori vor fi puși cu bîtul pe labe și vă veți putea consuma fără indigestii copilăria și pensia dv. fericită.

Sub omagiul multilateral dezvoltat al eternului „colectiv de salariați” care felițită pentru activitatea desfășurată, care urează și care sint mindri că aparțin. Cunoașteți plăcinta. Nu mai insist. Insist însă să mă întreb ca ardeleanul la Grădina Zoologică în fața girafei : e cu puțință să existe așa ceva în realitate ?

E !
Și atunci sigur că-ți vine să cumperi la negru un dolar american, să-l investești într-un săpun turcesc și să-ți implementezi capul în funia mărtişorului din ziarul Azi. ■

O Cartă a drepturilor și libertăților fundamentale

GABRIEL ANDREESCU

Țările care se străduiesc să rupă cu vechiul mod de viață comunist vor trece printr-o lungă perioadă de schimbări economice marcate de fristrări și înșelăciuni. Și totuși, înfiul lor țesut rămîne eliberarea de mentalități și structuri al căror caracter artificial și antiuman a fost dovedit prea bine în cei peste șaptezeci de ani de cînd sistemul și-a făcut intrarea în istorie. Miliecul principal al acestei eliberări este transformarea legislației. Este și domeniul în care schimbările pot fi făcute cel mai rapid — la scară istorică, pe loc — cu efecte spectaculoase și cu eforturi minime. Hotărîrile legislative demonstrează, de altfel, buna credință a liderilor noii ere. Din acest punct de vedere autoritățile cehoslovace au trecut în mod strălucit un test de vînt democratic prin adoptarea, la 9 ianuarie 1991, a unei Carti constituționale privitoare la libertățile și drepturile fundamentale. Despre ce este vorba ?

De mult timp Declarația Universală a Drepturilor Omului a devenit referința cea mai importantă pentru evaluarea performanțelor unui regim social. Este de notat, din acest punct de vedere, faptul că pînă și regimul atît de sfîșioasă, cum era regimul Ceaușescu nu și-au permis să conteste documentul votat de către O.N.U. în 1948. Declarația rămîne însă o expunere de principii, un inventar de norme calitative. Asă cum s-a văzut, recunoașterea ei formată nu a implicat încă comuniste să o violeze pe față. Spre deosebire însă de Declarație, documentul votat la începutul acestui an de către Republica Federativă Cehă și Slovacă prevede mecanismele de control intern ale respectării ei. Avînd caracterul unei acti trevorabil și supraconstituțional, Cartia impune adaptarea tuturor celorlalte texte de lege, inclusiv a Constituției, la dispozițiile speciale. În plus Cartia se sprijină nemijlocit pe Convențiile internaționale, deci măsoară pe controlul efectiv al forurilor respective. Prin garanțarea, cu un mijloc atît de puternic, a drepturilor și libertăților fundamentale, legea adoptată de către Parlamentul Cehoslovaciei pare un document perfect adaptat vechilor țări comuniste, un mod el pentru evitarea reinstalării vreunei forme onocare de autoritarism în țările care au suferit de manifestarea sa cea mai acută.

Mai multe articole din document prevăd cazul specific al Republicii Federative Cehă și Slovacă dar majoritatea au o valoare generală. Principiul : „Legile constituționale, restul legilor precum și restul reglementărilor legale, interpretarea și aplicarea lor trebuie să fie conforme Cartii drepturilor și libertăților fundamentale” (Art. 1, al. 1) plasează Cartia drept normă maximală. Articolul 2 asigură supremația Convențiilor internaționale asupra legilor interne : „tratatele internaționale asupra drepturilor omului și libertăților fundamentale ratificate și promulgate... sînt valabile pe întreg teritoriul și înlocuiesc propriile legi”. Drepturile cetățenești sînt garantate prin faptul că judecătorului i se acordă rolul major în aplicarea legii : „Persoanele reținute trebuie să fie informate, fără întârziere, despre motivele arestării lor, deferite unei curți de justiție sau eliberate în cel mult 24 de ore. În acest termen un judecător trebuie să pună întrebările și să decida dacă este necesară o internare sau dacă persoana reținută trebuie eliberată”. (Art.

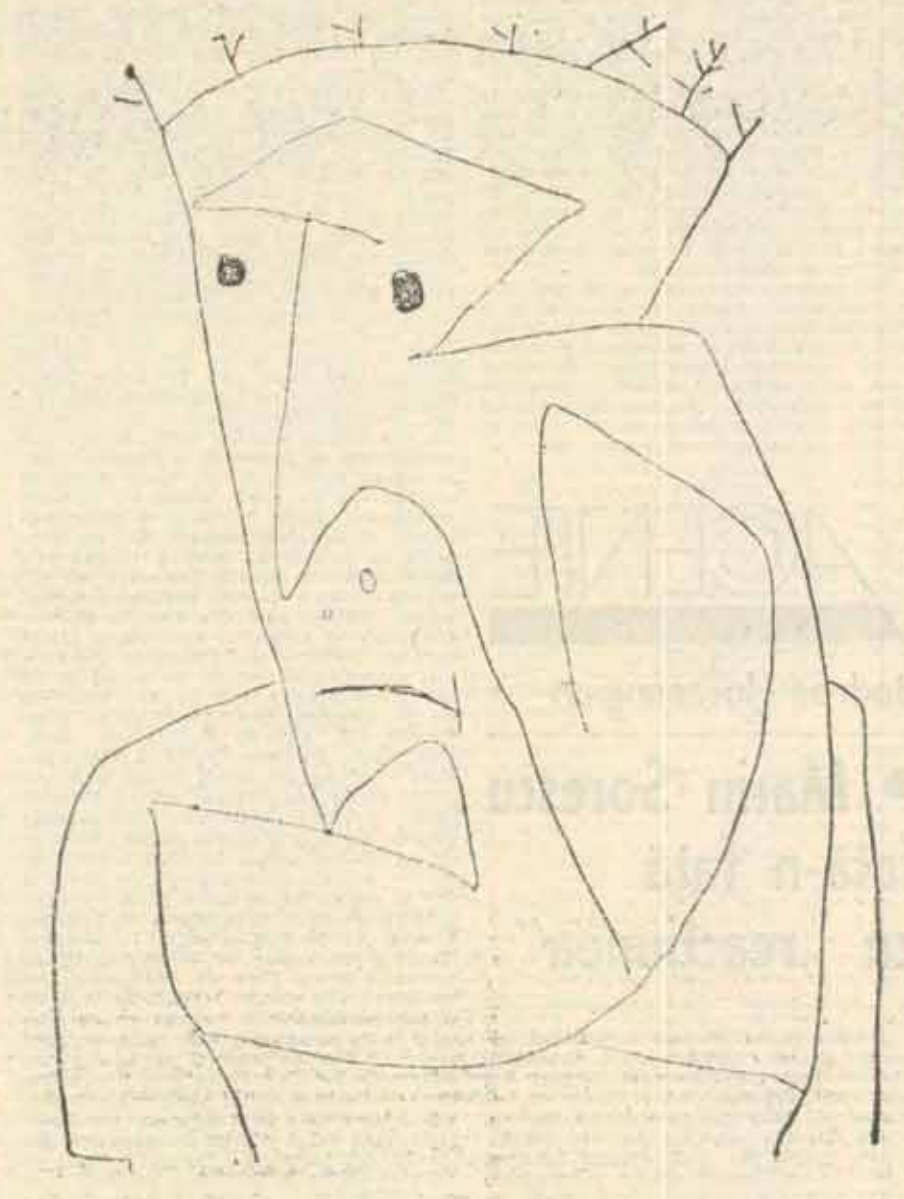
8, al. 3) : „O persoană acuzată de încălcarea legii poate fi arestat numai la urma unui mandat eliberat de către judecător, care indică motivele acțiunii” (Art. 8, al. 4) ; „Legea va stabili cazurile cînd o persoană poate fi internată într-o instituție medicală fără consimțimentul ei. O astfel de hotărîre trebuie anunțată în 24 de ore unei curți de justiție care va decide, în termen de 7 zile în legătură cu a astfel de internare.” (Art. 8, al. 6).

Preocuparea cu libertatea este supremația în rezervă, abilitarea ei căcătînd astfel o valoare supraconstituțională. Tote drepturile cu excepție : libertatea de creație și funcționare a grupurilor, independența față de stat a partidelor politice, a asociațiilor, a sindicatelor, libertatea religiei și cultelor sînt subliniate printr-un text fără ambiguități. În legătură cu sindacatele merită notată următoarea dispoziție : „Sindicatul este stat format independent de Stat. Nu poate fi pusă nici o limită cu privire la numărul sindicatelor sau al altor organizații asemănătoare dintr-o întreprindere, nici introdus vreun tratament preferențial între ele”. (Art. 27, al. 2). O atenție specială se acordă dreptului la petiție : „Dreptul la petiție este garantat ; oricine are dreptul să se adreseze, singur sau împreună cu alte persoane, organelor Statului sau ale administrației locale cu cereri, propuneri sau plîngerii privind interese publice sau personale”. (Art. 18 al. 1).

După cum se știe problema minorităților preocupă întocmai Europa civilizată fiind considerată, din ce în ce mai mult, subiectul principal al stabilității și democrației. Cartia tratează cu generozitate acest subiect : „Identitatea națională sau etnică a unei persoane nu poate deveni subiectul vreunei discriminări”. (Art. 24) ; „Cetățenii care constituie minorități naționale ori etnice au dreptul deplin la afirmare, în particular, dreptul de a-și dezvolta propria lor cultură, de a disemina și de a primi informații în limba maternă, dreptul de a forma asociații etnice”. (Art. 25, al. 1) ; „Cetățenii care constituie minorități naționale ori etnice au de asemenea garantat în condițiile legii dreptul, de a : (a) avea învățămînt în limba lor proprie ; (b) utiliza limba maternă în contactele oficiale ; (c) participa la stabilirea reglementărilor ce privesc minoritățile naționale și etnice.” (Art. 25, al. 2).

În contextul românesc anumite dispoziții nu o semnificație specială. Conform secțiunii 4, al. 3, „nimeni nu poate fi depozitat de cetățenie împotriva propriei lui voințe”. Aplicată la noi o astfel de dispoziție ar anula legea votată de Parlamentul Român în luna decembrie, prin care se poate ridica cetățenia română pentru critici aduse în străinătate instituțiilor de stat (interpretate drept „denigrare”). Merită apoi amintit dreptul la despăgubiri pentru prejudicii suferite în urma unor hotărîri judecătorești sau administrative considerate, ulterior, ilicite de către instanțele judecătorești : „Fiecare are dreptul la despăgubiri în urma prejudiciilor suferite ca efect al unei decizii judecătorești sau administrative ilegale ori al unei proceduri oficiale greșite”. (Art. 36, al. 3). Evident, numeroasele victime ale represiei din 13-15 iunie ar avea de beneficiat de prevederile unui astfel de articol. În lumea noastră încă atît de puțin transparentă și unde se pescuiesc fără reținere în ape turburi, încălcîndu-se reglementări interne și internaționale, ar fi binevenită și o altă dispoziție : „Fiecare are dreptul la o informare promptă și completă cu privire la starea mediului și a resurselor naturale”. (Art. 35, al. 2).

Adoptarea de către Republica Federativă Cehă și Slovacă a Cartii drepturilor și libertăților fundamentale i-a permis acestora să devină cel de-al douăzeci și cincilea membru al Consiliului Europei. După cîte știm guvernul român și-a declarat de mai multe ori o dorință asemănătoare. Ar trebui el oare să sprijine adoptarea de către Parlamentul României a unei Carti cu un conținut analog ? Constituția, ale cărei teze de proiect nu sînt de bun augur, bate la ușă. Ce face Grupul pentru Dialog Social, ce face Solidaritatea Unversitară, ce face partidele de opoziție, ce face în primul rînd Alianța Civică ? ■

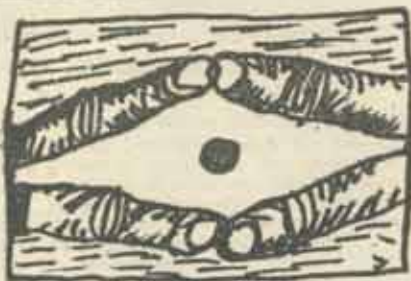
Ecco homo. Desen de PAUL KLEE

toți consilierii săi - nu prea înțelepți, având în vedere ce s-a întâmplat în 1990 - provin din "cadrele" defecte...

Clorva proaspătii senatori li se remintese existența, mai veche sau mai recentă, a unui cazier judiciar...

Chiar cele câteva acte de purificare a structurilor de stat de către indivizii proza compromisi nu se pot numi demisie...

Foarte probabil, punerea la punct a acestui mecanism va constitui unul din testele esențiale pentru democrația noastră...

Atît de hula (de către comunism și democrație burgheză, care, o sperăm, va reveni în țara noastră...

Romulus Brâncoveanu

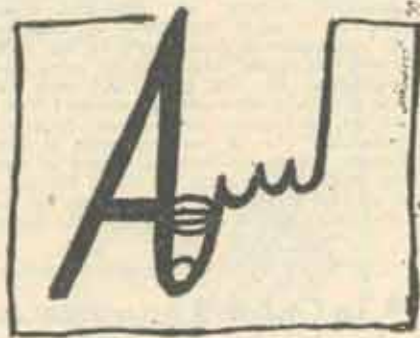
• Diversiunea și „nevoia de a gândi lucid”

E greu de spus ce înțelegem noi, astăzi, prin „manipulare”. Problema nu e nici rău formulată, nici ridicolă, chiar dacă...

și sporește înțelegerea prin-o folosire confuză, distrată, metaforică sau inadecvată...

S-ar putea ca reprezentarea, totuși, să nu fie un rezultat al confuziei și eul social să nu-și fi proiectat peste noapte o realitate falsă...

Modelul ideal al manipulării ar putea fi acele mesaje transmise către alte civilizații prin gravarea pe sondele spațiale a unor figuri geometrice...

Nu cred de asemenea că deviza Alianței Civice, formulată condițional și avînd o prepoziție negativă drept enunț de impact...

Atunci cînd e vorba de acțiunile politice mari, manipularea nu mai rămîne o activitate menită doar să ecraneze sau să sporească efectele ei...

Un exemplu de folosire în constituie evenimentele din decembrie. În folosirea agenților manipulării nu-și propune aluzarea sistemului de semnificare...

Un exemplu de modificare îl constituie atitudinea din ce în ce mai ezitantă a „străzii”...

Anihilarea se realizează mai greu și presupune pierderea identității grupului social într-o acțiune dată...

Modelul ideal al manipulării ar putea fi acele mesaje transmise către alte civilizații prin gravarea pe sondele spațiale a unor figuri geometrice...

Cînd și-a gândit politica, puterea a trebuit să presupună probabil care este alcătuirea sistemului de reprezentări general al societății...

Putere a avut la dispoziție date foarte sigure, poate din rutina comunistă acumulată de-a lungul anilor...

Acțiunile pot avea configurații destul de ciudate. Apariția, aprobarea aparitiei magazinelor pe valută...

Sau: s-ar putea ca factorul politic să fi creat pe lângă reformă un mecanism de blocare a acesteia...

Totuși, dacă stăm și ne gândim bine, atunci cînd guvernul simte că „destabilizarea” crește...

Acțiunile pot avea configurații destul de ciudate. Apariția, aprobarea aparitiei magazinelor pe valută...

Putere a avut la dispoziție date foarte sigure, poate din rutina comunistă acumulată de-a lungul anilor...

Acțiunile pot avea configurații destul de ciudate. Apariția, aprobarea aparitiei magazinelor pe valută...

Putere a avut la dispoziție date foarte sigure, poate din rutina comunistă acumulată de-a lungul anilor...

Acțiunile pot avea configurații destul de ciudate. Apariția, aprobarea aparitiei magazinelor pe valută...

nu sînt îndreptate spre obținerea unui legitimități ilicite. Puterea a vorbit de dialog, de consens social...

Alina Mungiu

• Fără stăpîn și fără Dumnezeu

A trebuit să apară greva celei mai oprimite categorii de muncitori, neavînd a se lăuda decît cu tradițiile revoluționare - eferistiile - ca să prîcîșcă tot românul...

Cu toate acestea, unii le-au luat apărarea. Dar cine? Liberalii și tărăniștii, în Camera? Asta nu-i bucură, ba parcă ar prefera să nu fie așa...

Românii nu știu a fi uni cu alții. Și nu doar cei mai oproșiți nu au știința asta, ci nici cei mai vrednici...

Tărîmul luptă să-și recăpete pămîntul, și intelectualii carnea. Lor li s-a restituit cite ceva. Celor care n-au avut niciodată nimic...

Omniul acestuia, ce i se poate da? Pentru el ce s-ar mai putea face? El este reprezentantul unui trecut care nu poate fi alungat într-o zi...

RADU CÂMPEANU:

„DA, VA EXISTA O UNITATE A OPOZIȚIEI!”

● E rindul Puterii să avanseze răspunsuri ● 21 decembrie reprezintă o amintire sfântă, dar nu o realitate politică ● Revigorarea conducerii partidului se poate face și fără o Conferință națională ● De unde știți că hotărâsc singur? ● Jocul nu este ușor ●

■ Guvernul are încă o legalitate formală

● In luna decembrie, dv. ați avansat propunerea unui guvern de coaliție. Care ar fi fost avantajele unui asemenea guvern?

● Nu de coaliție... Tocmai că precizarea se impune: de uniune națională. Într-adevăr, în luna decembrie am propus acest lucru, un guvern de uniune națională cu participarea partidelor care sînt reprezentate în Parlament și care au formațiuni sau grupuri parlamentare, și — evident — fac parte din Convenția Națională pentru Instaurarea democrației. Acest guvern urma să aibă un prim ministru neutru, edică unul care să nu facă parte din nici un partid politic. Acestea ar fi fost cele două condiții.

● Care ar fi fost importanța unui asemenea guvern?

● Sînt convins că un asemenea guvern ar fi evitat o serie întreagă de evenimente nedoite care se petrec acum sub ochii noștri. Pe plan intern, cred că un guvern de uniune națională ar fi adus o ameliorare de tensiune în opinia publică românească, dar, mai ales, ar fi adus un început de încredere și de speranță.

● Speranță? Ce fel de speranță?

● Părearea mea este că la ora actuală poporul român nu mai are nici o speranță. Este foarte dezorientat, nu știe ce să mai creadă, și mai ales în cine să mai creadă. Or, un guvern de uniune națională ar fi adus pe de o parte o credibilitate mai mare a puterii și pe de altă parte o nădejde de mai bine. Aceasta nu înseamnă că un asemenea guvern ar fi putut să soluționeze problemele colosale de astăzi printr-o lovitură de baghetă magică. Nu afirm acest lucru, dar ar fi întreprins destule pentru a reda nădejdea într-o soluționare posibilă. Aceasta pe plan intern, iar pe plan extern ar fi adus credibilitatea politică internațională și credibilitatea economică, financiară. Politică — în sensul că România ar fi fost acceptată fără rezerve în toate organismele internaționale, și — așa cum am mai spus-o — pe usa mare și nu cu eforturi, așa cum se face astăzi. Iar pe plan economic cred că este simplu de văzut că forțele internaționale ar fi acordat României un ajutor umanitar — nu despre acesta vorbim —, ci investiții creative, sport de tehnologie.

● Dar ce v-a făcut pe dv. să credeți, în luna decembrie, că o asemenea propunere ar avea vreo șansă de succes pe lângă cei care erau la putere? Care dețineau monopolul puterii?

● Iată o întrebare binevenită... Nu am avut convingerea că interlocutorii mei vor accepta această propunere. Am crezut însă că vor admite ipoteza necesității. Pentru că, așa cum am mai spus-o chiar atunci, peste profunda criză economică pe care o trăim se așterne una socială la fel de gravă. Din conexiunea acestor doi factori pot să lasă confruntări sociale și politice pe care noi nu le dorim. Și, pentru a evita un mo-

ment de confruntare de această natură, am făcut propunerea. Nu; nu era o propunere făcută în ideea că va fi acceptată. Nu. Dar era o propunere făcută cu simțul răspunderii și cu imaginarea ipotezelor că interlocutorii noștri își vor pune serios problema răspunderii pe care o au.

● Deci în afară de faptul că ați avansat propunerea respectivă, dv. nu mai dispuneați la acea oră de nici o modalitate pentru a o face să fie acceptată?

● La ora aceea, nu. Acum însă cred, așa cum a și hotărât Convenția Națională la ultima sa ședință, că nu noi trebuie să fim cei care avansăm propuneri, ci puterea trebuie să ne avanseze un răspuns.

● Nu ar fi fost retragerea din Parlament — sau invocarea acestei posibilități — o atare modalitate? În Bulgaria această tactică a adus ceva succese.

● Situația din Bulgaria este diferită de aceea de la noi, din păcate. Acolo, rezultatul votului a fost diferit, este clar că în parlamentul lor există un echilibru care la noi nu există; nu un echilibru stabil, dar un echilibru... Situația din parlamentul românesc, însă, dă guvernului actual o legalitate formală. Ceea ce nu cred că mai are guvernul de mult timp este însă legitimitatea, adică nu mai are convingerea, încrederea opiniei publice românești, aceea încredere care dă conținut formei de legalitate. Pe aceea nu o mai are.

● Există vreo împrejurare în care dv. personal considerați că opoziția s-ar putea retrage din Parlament? Care ar fi acea?

● Ipoteza trebuie, indiscutabil, luată în discuție... Dar o asemenea retragere din Parlament ar trebui motivată de doi factori. Unul ar consta în motivarea ei politică, iar celălalt în încadrarea acestui act într-o serie întreagă de alte acte din sfera Parlamentului, în așa fel încît semnificația și importanța retragerii să fie efective și eficiente.

■ Alternativă aveam încă din 13 decembrie

● În decembrie nu a fost un asemenea moment?

● Nu. Sigur nu. Și cred că nu mai e un secret pentru nimeni — lumea și-a făcut iluzii fiind a focalizat credit, pe cale sentimentală. Toate energiile românești — democratice, să zic așa — au mizat pe ziua de 21 sau 22 decembrie. Era numai o exprimare sentimentală, nu era o analiză politică. 21-22 decembrie reprezintă numai o amintire sfântă. Dar nu o realitate politică. Realitatea politică începe să o vedem acum. De abia acum începe să apară. Și cu siguranță că dacă ceva nu se schimbă, realitatea asta va deveni din ce în ce mai îngrijorătoare. De asta ne-am temut noi. De această realitate îngrijorătoare ne-am temut și am vrut să încercăm să evităm pe cît posibil poporul românesc noi și foarte mari dificultăți care, din păcate, s-ar părea că vin.

● În două pagini publicate recent de revista de opoziție Express despre Partidul

Național Liberal se menționează că în realitate P.N.L. nu ar avea vreun program alternativ, detaliat, la programul guvernamental, că între deputații și senatorii partidului nu se află economiști și de asemenea că la conducerea superioară a partidului nu prea se găsesse tehnocrați. Ce este adevărat în toate acestea?

● Presa e liberă să scrie ce vrea. Din păcate, în România, mulți semnatori de articole scriu fără spirit de răspundere, fără să fie informați. Eu sînt unul care, în Tara Românească de astăzi se poate considera a fi dintre cei mai avizați asupra acestei iresponsabilități a unor persoane care se grăbesc să scrie. În ce privește Partidul Liberal, vă invit de pe acum să participați la Forumul care va avea loc probabil într-o lună și jumătate avînd ca scop definirea programului definitiv al partidului. Noi sîntem în curs de a elabora acest program. Că nu avem alternativă? Ar fi o copilărie! O aveam chiar din ziua de 13 decembrie, cînd am propus crearea acestui guvern. Există. Dar nu am spus-o interlocutorilor noștri atunci. Am spus-o mai tirziu colegilor noștri din Convenție. Și o să facem de altfel, împreună, un document sintetic. Dar în ce privește partidul — totdeauna a avut o alternativă. Aceasta nu este un partid fără alternative și fără personalități. Am constituit grupe de lucru, grupe de economiști, experți în industrie, de comerț, de profesori, care să studieze toate problemele în profunzime. Este o operațiune care aproape s-a încheiat. 80% din materialul făcut l-am avut chiar ieri seară la ședința Biroului Executiv.

● Deci la această întrunire a Forumului Liberal dv. vreți să spuneți că veți fi gata!

● Da.
● Din toate punctele de vedere?
● Fără discuție!

■ Sîntem de acord cu o temeinică asociere a opoziției

● Sînt foarte multe voci care spun și la noi și în diaspora românească faptul că fără o unitate a opoziției românești nu se va putea realiza nimic la viitoarele alegeri. Care este părerea dv.?

● Părearea mea este că unitate va fi. Și este în fond. Rămîne de văzut forma în care ea se face. Noi sîntem de acord cu unificarea eforturilor. Sîntem de acord. De altfel, prezența noastră în Convenție este semnul că sîntem de acord cu această unificare a eforturilor. Cu ce nu sîntem de acord? Și cred că nimeni nu pune chestiunea acum, nu sîntem de acord cu fuziunea. Adică cu pierderea de identități, de identități politice, identități programatice — cu asta nu sîntem de acord. Adică cu confuzii. Doar cu o foarte temeinică asociere.

● Asocierea aceasta ar putea merge pînă la o listă comună cu partidele din Convenție?
● Total e discutabil. Am avansat,

pentru că alegerile municipale sînt înaintea colobralte, am avansat de altfel și ideea ca să sprijinim delegații comuni, indiferent de apartenența lor politică. Dacă o persoană e mai bună în comună, în orașul sau în locul acela, e cunoscută, indiferent de culoarea ei politică, indiferent dacă e liberal, e țărănist, e social-democrat, e ecologist — să-l sprijinim pe acela. Sau nu e membru al nici unui partid, îl sprijinim pe acela. Cam aceasta e direcția pe care mergem pentru alegerile municipale. Bineînțeles, ceea ce vă spun acum sînt idei pe care le-am dezbătut între noi. Probabil că hotărârile vor fi în același sens.

● Care va fi programul Partidului Național Liberal pentru aceste alegeri locale?

● Un program pentru alegeri locale este mai ales programul local. Este programul local și am făcut pentru asta, ne-am gândit ca să facem un sondaj de opinie — cuvîntul este pretențios — mă facem mici reuniuni locale, mai ales la București ne-am gândit să facem lucrul acesta, în care să cerem părerea cetățenilor din cartierul respectiv, părerea asupra nevoilor edilitare, urbanistico, so-

cială. În urma acestei culegeri de informații va trebui să ne facem un program. Cu toate că în alegerile municipale nu prea e vorba de programe. E o chestiune de administrare. Dar, pentru ca această administrare să meargă în sensul voit de majoritatea cetățenilor — pentru că e o chestiune locală — am pus la cale aceste reuniuni de informare și bineînțeles de selectare întrec necesitățile pe care oamenii le exprimă. Și din aceasta să ne și inspirăm.

● Acest Forum Liberal este sinonim sau nu are nici o legătură cu Convenția sau Conferința Națională a partidului?

● Nu, nu are nici o legătură.

● Va exista o Conferință Națională a partidului?

● Conferința Națională a avut loc la 31 martie, anul trecut.

● Am asistat la ea.

● Da. Și acolo s-a hotărît ca în fiecare 4 ani să fie o Conferință Națională acolo unde se discută chestiunea statutară, se aleg organele de conducere.

● Și înainte de trei ani nu va mai avea loc o alta?

● Teoretic, nu.

● Dar nu credeți că dificultățile, în sfîrșit, situația grea a momentului ar fi cerut o asemenea conferință în asemenea luni?

● Nu cred că o asemenea conferință ar fi necesară acum. S-ar putea să o facem înainte de patru ani. S-ar putea. Dar nu acum. Nu vîd nici un fel de necesitate de a face acum o conferință națională a partidului. Sigur că noi avem o serie de birouri executive, avem întîlniri — asta e cu totul altceva — ale diverselor elemente din conducere. De pildă, în birourile noastre executive participă deputații și senatorii, nu sînt numai birouri restrînse.

● Dacă îmi permiteți, am să vă spun, din informațiile mele, care ar fi, să zicem, anumite motive pentru o conferință anticipată. Faptul că în anumite filiale — din cite știu — sînt contestații cel care se găsesse actualmente în Senat și în Camera Deputaților — ar fi un motiv. Faptul că alie filiale își însușesc un reproș pe care l-am auzit chiar de anul trecut, din 31 martie, legat de vice-pre-

FRANÇOISE THOM

PERESTROIKA ȘI FORȚELE ARMATE

Prezentăm în numărul de față și, în măsura spațiului disponibil ne propunem să o facem și în numerele viitoare, fragmente cit mai edificatoare din cartea intitulată MOMENTUL GORBACIOV...

În media occidentale s-a format obiceiul de a-i prezenta pe militarii drept marii eroi și pe perestroikă...

Alături de KGB, militarii au fost printre primii care au dat arma și au constatat că situația instaurată sub Brejnev nu mai putea dăinui...

Primul fascicul de măsuri ale lui Gorbaciov avea totul pentru a fi pe placul militarilor...

Din nefericire, pentru cadrele armatei perestroika are și o a doua față: direcția politică cere rezultate superioare în schimbul colosalelor sacrificii...

● Problemele armatei așa cum apar în mass-media

Aici ca și pretutindeni, problema este de a ști cine deține cu adevărat puterea; aici ca și pretutindeni, Partidul era pe punctul de a-și pierde influența...

Cu toate acestea, presa nu se limitează la a-i critica pe ofițeri; sunt luate în seamă și plîngerile legitime ale acestora. Cariera de ofițer a pierdut mult din prestigiu...

cret pentru nimeni că e mult mai ușor să fi admis într-o școală militară decât la universitate. Nu pentru că exigențele ar fi mai scăzute, dar ducem lipsă de cadre...

Un alt subiect de îngrijorare pentru militarii: reîntrirea în U.R.S.S. a propagandei pacifiste și antinucleare fabricată pentru uz extern...

Rescrierea parțială a istoriei pe care o operează glasnost-ul nu este nici ea pe placul militarilor care se tem ca aceasta să nu aibă repercurșiuni nefaste asupra calităților morale ale tineretului...

Se poate observa că glasnost-ul este limitat la un domeniu strict atunci când e vorba de armată. Multe subiecte, precum situația demografică sau accidentele de serviciu rămân în continuare tăbă...

● Perestroika în cadrul forțelor armate

Așa cum Direcția politică este pe punctul să scurtcircuiteze aparatul și să formeze un Partid nou, ea se străduiește să dea naștere, în sinul armatei...

Reactivarea Partidului în sinul forțelor armate. După Conferința a XIX-a a PCUS, unghiturile de atac pe care le-a ales Direcția politică încep să se precizeze...

scump în trecut faptul că anumiți conducători scapă influenței și criticii Partidului (în Revista Marinei, nr. 11, 1988). Această reactivare s-a tradus prin promovarea unei noi generații de ofițeri politici la cel mai înalt nivel al ierarhiei...

Nucleul noii armate: veteranii din Afganistan. Cadrele armatei reînnoite vor fi ofițeri ce au participat la războiul din Afganistan...

de lei, de colo unele informații parcele din care cu greu am putea deduce o imagine de ansamblu asupra fenomenului.

La originea acestei mișcări îi aflăm, de o parte, pe veteranii războiului din Afganistan, stingheri în viața civilă, rău văzuți de către populație...

și clubul e gata. Dacă ar fi să dăm crezare presei, autoritățile locale au ezitat îndelung înainte de a încuraja astfel de inițiative; nici statul, nici întreprinderile nu au vrut să le finanțeze. Dar direcția politică a sâles imediat în ce fel putea să profite de pe ușa cluburilor militaro-patriotice...

Este imposibil să ne formăm o imagine completă despre amploarea acestui fenomen; nu se cunoaște nici numărul cluburilor, nici acela al aderentilor. În Siberia, de pildă, clubul cel mai vechi, fondat în 1981, numără 500 de membri...

Dacă această mișcare se va amolifica, nu ne putem imagina consecințele fără să ni se facă frică; să ne închipuim niște tineri delincvenți conduși de o mină de fanatici frustrați și vom avea o imagine a acestor popoare de trupe S.S. ce par a se înmulți în U.R.S.S. cu viteza fulgurului...

Căci cluburile militaro-patriotice formează parașutiști și d'versi specialiști în operațiuni de tip comando, pe scurt, niște „Rambo roși”, conform formulării dintr-un samizdat. În Asia centrală, ei sînt însărcinați și cu propagarea limbii ruse...

(va urma) Prezentare, adaptare și traducere de BOGDAN GHIU

ANUNȚ Studentii de la cercul de presă al revistei „22” sînt invitați joi, 14 martie orele 15.00 la sediul redacției, pentru comunicări importante.

